

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **A., spol. s r.o. G.**, zastúpeného advokátom Mgr. P. M., advokátska kancelária L. A., s.r.o, B., R., proti žalovanému: **JUDr. J. B. – F., G., X.**, zastúpenému JUDr. B. P. PhD., advokátkou so sídlom v B., D., **o zaplatenie 331 939,19 Eur s príslušenstvom zo zmenky**, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu v Trnave č. k. 22 CbZm/2/2008-59 z 31. marca 2008 v spojení s opravným uznesením č. k. 22CbZm/2/2008-67 zo dňa 17. apríla 2008 a proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 21CoZm/6/08-235 z 3. marca 2009, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Okresného súdu v Trnave č. k. 22 CbZm/2/2008-59 zo dňa 31. marca 2008 v spojení s opravným uznesením č. k. 22 CbZm/2/2008-67 zo dňa 17. apríla 2008 a rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 21 CoZm/6/08-235 zo dňa 3. marca 2009 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal podľa § 243e ods. 1 O. s. p. mimoriadne dovolanie proti rozsudku Okresného súdu v Trnave č. k. 22CbZm/2/2008-59 zo dňa 31. marca 2008 v spojení s opravným uznesením zo dňa 17. apríla 2008 a proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 21CoZm /6/08-235 zo dňa 3. marca 2009.

Rozsudkom súdu prvého stupňa bol ponechaný v platnosti zmenkový platobný rozkaz, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni zmenkovú sumu 10 000 000 Sk so 6% úrokom z omeškania od 19. apríla 2005 do zaplataenia, zmenkovú odmenu 33 333 Sk a trovy konania 601 998 Sk a 78 160 Sk. Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

V odôvodnení mimoriadneho dovolania dovolateľ uviedol, že napadnutými rozsudkami bol podľa jeho názoru porušený zákon, keďže odvolací súd svojim postupom odňal žalovanému možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) a konanie je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O. s. p.). Poukázal na ustanovenia § 221 ods. 1 písm. h/, § 213 ods. 1 a 2 O. s. p., ako aj ustanovenia § 17 a 20 ods. 1 Zákona zmenkového a šekového. Konštatoval, že súd prvého stupňa vyhodnotil vec po právnej stránke tak, že žalovaný nemôže žalobcovi namietat' jeho vlastné právne vzťahy k remitentovi. V dôsledku tohto právneho záveru súd prvého stupňa nevykonal žiadne dôkazy a žiadne skutkové hodnotenia týkajúce sa toho, či bola funkcia zmenky zabezpečovacia, a či záväzok zo zmenky zanikol plnením žalovaného na bankový účet remitenta. Súd prvého stupňa upozornil žalovaného priamo na pojednávaní, aby nepredkladal návrhy dôkazov smerujúcich k preukázaniu jeho kauzálneho vzťahu k remitentovi, keďže tieto dôkazy sú irelevantné vzhľadom na neprípustnosť kauzálnych námietok.

Odvolací súd dôvodne poukázal na nesprávnosť právneho názoru súdu prvého stupňa o neprípustnosti námietok žalovaného z jeho vlastných vzťahov voči remitentovi. Súd prvého stupňa aplikoval ustanovenie § 17 zákona zmenkového a šekového, hoci jeho aplikácia nebola namieste. Odvolací súd správne vysvetlil, že prevod zmenky po uplynutí lehoty na protest bol uskutočnený s účinkami postúpenia pohľadávky. Žalovanému preto zostali voči žalobcovi zachované námietky, ktoré mal voči remitentovi.

Odvolací súd však pochybil tým, že vec sám meritórne rozhodol. Správne mal odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť na vykonanie dokazovania ohľadom tvrdených skutočností, týkajúcich sa právnych vzťahov medzi žalovaným a remitentom. Odvolací súd preto porušil ustanovenie § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p.

Vykonanie dokazovania a hodnotenie dôkazov v občianskom súdnom konaní je predovšetkým úlohou súdu prvého stupňa. V rámci zásady dvojinstančnosti konania má účastník právo, aby správnosť zistenia skutkového stavu preskúmal odvolací súd. Iba

výnimočne, pri dodržaní postupu podľa § 213 O. s. p. sa môže odvolací súd od skutkového záveru súdu prvého stupňa odchýliť tak, že určitý skutkový záver zmení. Odvolací súd však nemôže sám vyhodnotiť celé komplexné skutkové závery tam, kde súd prvého stupňa absolútne žiadne skutkové závery nevyhodnotil. Je to práve prípad, kedy sa vykonanie dokazovania javilo súdu prvého stupňa ako nepotrebné z dôvodu jeho právneho omylu. V takom prípade musí byť zásada dvojinštančnosti zachovaná, inak by bol účastník konania ukrátený o riadny opravný prostriedok (odvolanie), ktorý je jediným opravným prostriedkom, umožňujúcim namietat' nesprávne skutkové hodnotenia súdu. V danom prípade došlo v konaní pred odvolacím súdom k procesnej vade, spočívajúcej v tom, že odvolací súd vec meritórne rozhodol, namiesto toho, aby odvolaním napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V konaní došlo aj k ďalšej vade, ktorá je dovolacím dôvodom podľa § 237 písm. f/ O. s. p.

Odvolací súd nedodrжал zákonný postup podľa § 213 ods. 2 O. s. p., teda účastníkov konania nepoučil, že do úvahy prichádza použitie ustanovenia právneho predpisu, ktoré v konaní pred súdom prvého stupňa nebolo použité. Konkrétne mal účastníkov konania upozorniť, že namiesto aplikácie ustanovenia § 17 Zákona zmenkového a šekového, ktoré aplikoval súd prvého stupňa, prichádza do úvahy aplikácia ustanovenia § 20 ods. 1, druhá veta uvedeného zákona.

Odvolací súd tiež porušil ustanovenie § 120 ods. 4 O. s. p., keďže v odvolacom konaní prihliadol aj na skutočnosti, ktoré žalobca tvrdil až v odvolacom konaní a vykonal dôkazy, ktoré žalobca navrhol vykonať až v odvolacom konaní.

Postupom odvolacieho súdu bola zásadným spôsobom porušená zásada dvojinštančnosti konania, keďže odvolací súd vykonal celé dokazovanie sám, sám vyhodnotil sporné skutočnosti, ktoré boli pre rozhodnutie veci podstatné a ktorými sa súd prvého stupňa vôbec nezaoberal a vec posúdil odlišne od právneho posúdenia súdu prvého stupňa.

Podľa dovolateľa je daný dôvod na podanie mimoriadneho dovolania aj v zmysle § 243f ods. 1 písm. b/ O. s. p. Iná vada konania spočíva v tom, že odvolací súd pri vykonávaní dokazovania a pri hodnotení dôkazov nesprávne vymedzil okruh procesných povinností účastníkov konania. Obsah procesných povinností účastníkov konania si mal súd ozrejmiť

pred začatím dokazovania. Ide o obsah procesných povinností účastníkov konania uviesť tvrdenia (§ 101 ods. 1 O. s. p.), procesných povinností navrhnúť dôkazy (§ 120 ods. 1 O. s. p.) a o rozsah znášania dôkazného bremena.

Žalobca nadobudol zmenku po uplynutí lehoty na protest. Indosácia zmenky po uplynutí lehoty na protest, a to aj zmenky vystavenej s doložkou bez protestu, má účinky obvyčajnej cesie. Žalovaný má preto voči žalobcovi rovnaké námietky, ako má dlžník voči postupcovi, teda má identické námietky, ako by mal voči remitentovi zmenky.

Pri námietke vystaviteľa vlastnej zmenky, že zmenku už zaplatil, ako aj pri námietke, že kauzálny vzťah zabezpečovaný zmenkou už zanikol, je dôkazné bremeno na žalovanom vystaviteľovi. Ak žalovaný vystaviteľ vlastnej zmenky namieta remitentovi, že zmenka bola zabezpečovacia k určitému zmluvnému záväzku a ak remitent popiera túto žalovaným tvrdenú funkciu zmenky, má remitent procesnú povinnosť tvrdiť, aká teda bola skutočná funkcia zmenky. Remitent musí označiť inú, podľa neho pravdivú kauzu zmenky.

Žalovaný tvrdí, že zmenka zabezpečovala záväzok zo zmluvy o vyrovnaní z dôvodu zúženia rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Nie je sporné, že tento zmluvný záväzok už zanikol splnením. Žalobca v postavení postupníka tvrdí, že dôvod vystavenia zmenky je iný, ako uvádza žalovaný, netvrdí však aký. Žalobca neuvádza žiadny dôvod. Ak je v konaní kauza zmenky tvrdená iba žalovaným, je prijateľný iba záver, že zmenka sa viaže k tejto kauze. Až po tom, čo žalobca túto inú kauzu zmenky označí, môže žalovaný navrhnuť dôkazy na vyvrátenie tvrdení žalobcu. Pre rozhodnutie veci je pritom kľúčové, či predmetná zmenka bola zabezpečovacou zmenkou k zmluve o vyrovnaní, uzavretej medzi žalovaným a Ing. E. B. ako remitentom. Ak by sa v prípade zrušenia napadnutých rozhodnutí po doplnení dokazovania dospelo k záveru, že zmenka bola vystavená ako zabezpečovacia ku kauze tvrdenej žalovaným, potom platí, že úhradou sumy 1 000 000 Sk žalovaným na bankový účet Ing. E. B. došlo súčasne k zániku kauzálneho záväzku zo zmluvy o vyrovnaní, ako aj k zániku samotného zmenkového záväzku vystaviteľa voči remitentovi, a teda aj voči žalobcovi v postavení postupníka.

Podľa názoru dovolateľa, odvolací súd v procese hodnotenia dôkazov zaťažil konanie aj ďalšou vadou, pretože pri hodnotení dôkazov nepostupoval v súlade s ustanovením § 132 O. s. p., keďže hodnotil iba niektoré dôkazy bez toho, aby pri hodnotení prihliadol na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci.

Pri hodnotení dôkazov bolo potrebné vziať na zreteľ aj obzvlášť závažnú skutočnosť, že žalovaný Ing. E. B. (remitentovi) poukázal sumu 10 000 000 Sk dňa 15. apríla 2005 (piatok)/ a suma bola pripísaná na účet remitenta 18. apríla 2005 (pondelok). Deň 18. apríla 2005 bol deň splatnosti zmenky na sumu 10 000 000 Sk. Zhoda vo výške plnenia a v čase plnenia poukazuje na to, že sa plnilo zo zmenky.

Tvrdenia o inej kauze zmenky uviedla v konaní svedkyňa Ing. E. B.. Tieto tvrdenia mal uviesť žalobca. Žalovaný sa v kontradiktórnom procese nemá brániť voči tvrdeniam svedka, ale voči tomu, čo tvrdí protistrana. Ak by bol žalovaný tvrdil, že zmenka zabezpečovala iný záväzok, potom by mal žalovaný priestor na ďalšiu obranu proti tomuto novému tvrdeniu.

Dovolateľ má za to, že sú splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania, pričom jeho podanie si vyžaduje ochrana práv a právom chránených záujmov účastníkov konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Súčasne s mimoriadnym dovolaním podal dovolateľ aj návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí, ktorému dovolací súd vyhovel uznesením zo dňa 3. augusta 2010.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu poukazuje na priebeh konania pred súdom prvého stupňa ako aj pred odvolacím súdom. Odvolací súd správne vykonal a doplnil dokazovanie v potrebnom rozsahu tak, ako mu to umožňuje ustanovenie § 213 ods. 2 až 5 O. s. p. a spor vecne správne posúdil. Podľa jeho názoru, dôvody mimoriadneho dovolania nie sú dané, preto ho navrhuje zamietnuť.

Žalovaný vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so skutočnosťami, ktoré sú v ňom obsiahnuté. Súčasne poukazuje na judikatúru súdov, zaoberajúcu sa obdobnou problematikou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že boli splnené podmienky pre podanie mimoriadneho dovolanie podľa § 243e O. s. p., vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 243e ods. 1 O. s. p.) v napadnutom rozsahu podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Okresný súd v Trnave vydal dňa 29. januára 2008 pod č. k. 9Zm/2/2008-14 zmenkový platobný rozkaz, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi zmenkovú sumu 10 000 000 Sk so 6% úrokom od 19. apríla 2005 do zaplatenia, zmenkovú odmenu 33 333 Sk a trovy konania v celkovej výške 680 158 Sk.

Žalovaný podal proti zmenkovému platobnému rozkazu námietky, v ktorých poukázal na nepredloženie zmenky na platenie, jej neplatnosť, výšku príslušenstva zmenkovej sumy ako aj aktívnu legitimáciu žalobcu. Tvrdil tiež, že zmenka bola vystavená v prospech jeho manželky ako remitenta, a to na zabezpečenie nárokov vyplývajúcich zo zmluvy o vzájomnom vyrovnaní, vzhľadom na zúženie rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Namietal tiež, že zmenku zaplatil v deň jej zročnosti poukázaním zmenkovej sumy na účet remitenta.

O námietkach žalovaného rozhodol Okresný súd v Trnave rozsudkom č. k. 22CbZm/2/2008-59 v spojení s opravným uznesením zo dňa 17. apríla 2008 tak, že zmenkový platobný rozkaz ponechal v platnosti a žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 40 651,50 Sk.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 21CoZm/6/08-235 zo dňa 3. marca 2009 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil a žalovanému uložil povinnosť náhrady trov odvolacieho konania vo výške 5 727,02 Eur.

Dovolateľ v dovolaní poukázal na existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f) O. s. p., t. j., že v konaní bola žalovanému odňatá možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom možno rozumieť postup súdu, ktorým bola účastníkovi odňatá možnosť realizácie procesných práv, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok.

Súd prvého stupňa založil právne posúdenie opodstatnenosti uplatneného práva žalobcu na ustanovení § 17 zákona č. 191/1950 Zb. (Zmenkový a šekový zákon), podľa ktorého, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo predošlým majiteľom, okrem, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Dospel k záveru, že na daný prípad uvedené ustanovenie nie je možné aplikovať, v dôsledku čoho nevykonal dokazovanie,

týkajúce sa funkcie zmenky a prípadného splnenia kauzálneho záväzku. Odvolací súd uvedený právny názor súdu prvého stupňa považoval za nesprávny a ako uvádza vo svojom rozhodnutí, v odvolacom konaní boli ako dôvodné posúdené námietky žalovaného voči postupu súdu prvého stupňa, ktorý nesprávne vyhodnotil následky indosovania zmenky po proteste alebo po uplynutí lehoty na protest a v dôsledku toho bez vykonania dokazovania konštatoval, že žalovaný nepreukázal splnenie záväzku zo zmenky.

Z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že ohľadom existencie kauzálneho záväzku zo zmenky a jeho splnenia nebolo v konaní pred prvostupňovým súdom vykonané dokazovanie. Činnosť súdu prvého stupňa, týkajúca sa dokazovania o týchto skutočnostiach, bola nahradená v konaní pred odvolacím súdom, ktorý vykonal rozsiahle dokazovanie výsluchom svedkov, a to aj remitenta zmenky a sám vyhodnotil aj predložené listinné dôkazy. Aj keď v zmysle ustanovenia § 213 ods. 3 a 4 O. s. p. môže odvolací súd dokazovanie v potrebnom rozsahu opakovať, ako aj doplniť, je potrebné vychádzať zo skutočností, že takýto postup je možný iba v prípade, ak jeho nové skutkové zistenia neposunú spor mimo rámca poznatkov, ku ktorým dospel súd prvého stupňa. Preto aj pri doplnení dokazovania odvolacím súdom musí byť zabezpečená ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom, ktoré z vykonaného dokazovania vyplývajú. V opačnom prípade dôjde k porušeniu princípu dvojinstančnosti, pretože vyhodnotenie sporných skutočností vykoná iba odvolací súd.

V predmetnej veci odvolací súd po aplikácii ustanovenia § 17 zákona č. 191/1950 Zb. na daný skutkový stav vykonal dokazovanie v rozsahu, ktorý neumožňoval žalovanému realizáciu jeho procesných práv. Takýto postup je preto možné považovať za odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Dovolací súd sa však nestotožnil s námietkou dovolateľa, podľa ktorej bol odvolací súd v danom prípade tiež povinný postupovať podľa § 213 ods. 2 O. s. p., keďže v odvolacom konaní došlo k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvého stupňa, avšak z iných právnych dôvodov.

Dovolateľ ďalej namieta, že konanie v predmetnej veci je zaťažené inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O. s. p. O vadu

konania v zmysle uvedeného ustanovenia sa jedná najmä vtedy, ak pri dokazovaní súd nepostupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Existenciu uvedenej vady namieta dovolateľ v súvislosti s vymedzením obsahu procesných povinností účastníkov konania. Podľa § 101 ods. 1 O. s. p., účastníci sú povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti, označia dôkazné prostriedky, a že dbajú na pokyny súdu.

V danom prípade žalobca nadobudol zmenku po uplynutí lehoty na protest. Je zrejmé, že indosácia zmenky po uplynutí lehoty na protest, a to aj v prípade zmenky vystavenej s doložkou bez protestu, má účinky obyčajnej cesie. Žalovaný môže uplatniť voči žalobcovi rovnaké námietky, aké by mohol uplatniť vo vzťahu k remitentovi. Je preto potrebné prisvedčiť námietke dovolateľa, podľa ktorej, keďže remitent popiera žalovaným tvrdenú funkciu zmenky, je dôkazné bremeno, týkajúce sa dôvodu vystavenia zmenky, na žalobcovi.

Keďže v konaní bola preukázaná existencia dovolateľom namietaných dovolacích dôvodov, dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 21CoZm/6/08/ - 235 zo dňa 3. marca 2009, ako aj rozsudok Okresného súdu v Trnave č. k. 22CbZm/2/2008/ 59 zo dňa 31. marca 2008 v spojení s opravným uznesením zo dňa 17. apríla 2008 podľa § 243b ods. 3 a § 243i ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, je záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2010

**JUDr. Alena P r i e c e l o v á, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M. B.